

המשנה הראשונה

[פרי מחקריו של הרד"צ הופמן זצ"ל]

הרב ד"ר אהרן אדלר

1. שרידי אש חלק ד עמ' קלג

ודאי, שחקירת הסוגיות, התהוותן, סדורן ועריכתן היא עבודה מדעית חשובה מאד. בדורנו זה קמו לה גואלים, שהקדימו בחבוריהם ובמאמריהם. אלא שצריך להיאמר שלא כל הרוצה ליטול את השם...

מסופר שהגיע אדם אל הרב סלובייצ'יק ושאל מה דעת הרב על לימוד תורה באקדמיה, על כל הסכנות הכרוכות בכך. הרב השיב לו שגם לטוס במטוס זה מסוכן, ובכל זאת אנשים עושים זאת. לאחר כמה שנים אותו אדם חזר אל הרב סלובייצ'יק ואמר ש"המטוס התרסק". לימוד התורה בצורה חיצונית וכשאר חוכמות הינה מסוכנת ביותר, ורק אנשים שמלאים בתורה מסוגלים לשבת ולקחת רק את הדברים הטובים והנכונים שנאמרים באקדמיה

2. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פה עמוד ב – דף פו עמוד א

שמואל ירחינא אסייה דרבי הוה, חלש רבי בעיניה. אמר ליה: אימלי לך סמא. - אמר ליה: לא יכלנא. - אשטר לך משטר? - [אמר ליה]: לא יכלנא. הוה מותיב ליה בגובתא דסמני תותי בי סדייה, ואיתסי. הוה קא מצטער רבי למסמכיה, ולא הוה מסתייעא מילתא. אמר ליה: לא לצטער מר, לדידי חזי לי סיפרא דאדם הראשון, וכתיב ביה: שמואל ירחינא, חכים - יתקרי, ורבי - לא יתקרי, ואסו דרבי על ידו תהא. רבי ורבי נתן סוף משנה, רב אשי ורבינא סוף הוראה. וסימנך: עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם.

3. רש"י מסכת בבא מציעא דף פו עמוד א

סוף המשנה - סוף תנאים, עד ימיהן אמרו איש את דבריו בבית המדרש, והיו תלמידים גורסים שמועה שמועה לבה, ולא היו מסכתות סדורות, וסדר וקבץ על הסדר, והם כללו האמור בדורות שלפניהם וסדרו את המסכתות, ואחריהם לא יוסיפו אלא מעט.

4. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף יד עמוד א

פליגו בה רב פפא ורבנן, חד אמר: שש מאות סדרי משנה, וחד אמר: שבע מאות סדרי משנה.

5. סדר תנאים ואמוראים חלק א

מימות משה ועד הלל היו שש מאות סדרי משנה כמו שנתן הקדוש ברוך הוא למשה בסיני ומן הלל ואילך העני העולם וחלשה כבודה של תורה ולא תקנו מהלל ושמאי אלא ששה סדרים.

6. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שקלים פרק ה

אמר ר' אבהו כתיב [דברי הימים א ב נה] משפחת סופרים יושבי יעבץ מה ת"ל סופרים אלא שעשו את התורה ספורות ספורות חמשה לא יתרומו תרומה, ה' דברים חייבין בחלה, חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן, שלשים ושש כריתות בתורה, שלשה עשר דבר נאמרו בנבלת העוף הטהור, ארבעה אבות נזיקין, אבות מלאכות ארבעים חסר אחת

7. משנה מסכת אבות פרק ה

משנה א

בעשרה מאמרות נברא העולם ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות:

משנה ז

שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם חכם אינו מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה ואינו נכנס לתוך דברי חבירו ואינו נבהל להשיב שואל כענין ומשיב כהלכה ואומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי ומודה על האמת וחלופיהן בגולם:

משנה י

ארבע מדות באדם האומר שלי שלי ושליך שלך שלך זו מדה בינונית ויש אומרים זו מדת סדום שלי שלך ושליך שלי עם הארץ שלי שלך ושליך שלך חסיד שלי שלי ושליך שלי רשע:

8. משנה מסכת אבות פרק א, משנה א

משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה הם אמרו שלשה דברים הוו מתונים בדין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סייג לתורה:

משנה ב

שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים:

9. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פו עמוד א

דאמר רבי יוחנן: סתם מתניתין רבי מאיר, סתם תוספתא רבי נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון, וכולהו אליבא דרבי עקיבא.

10. משנה מסכת סנהדרין פרק ג, משנה ד

ואלו הן הקרובין אביו ואחיו ואחי אביו ואחי אמו ובעל אחותו ובעל אחות אביו ובעל אחות אמו ובעל אמו וחמיו וגיסו הן ובניהן וחתניהן וחורגו לבדו אמר רבי יוסי זו משנת רבי עקיבא אבל משנה ראשונה דודו ובן דודו וכל הראוי לירשו

11. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף מא עמוד א- עמוד ב

מאן בן זכאי? אילימא רבי יוחנן בן זכאי - מי הוה בסנהדרין? והתניא: כל שנותיו של רבי יוחנן בן זכאי מאה ועשרים שנה, ארבעים שנה עסק בפרקמטיא, ארבעים שנה למד, ארבעים שנה לימד. ותניא: ארבעים שנה קודם חורבן הבית גלתה סנהדרין וישבה לה בחנות. ואמר רבי יצחק בר אבודימי: לומר שלא דנו דיני קנסות. - דיני קנסות סלקא דעתך? אלא שלא דנו דיני נפשות. ותנן: משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי. אלא בן זכאי דעלמא. - הכי נמי מסתברא, דאי סלקא דעתך רבן יוחנן בן זכאי - קרי ליה רבי בן זכאי? - והתניא: מעשה ובדק רבן יוחנן בן זכאי בעוקצי תאנים! - אלא: תלמיד היושב לפני רבו הוה, ואמר מילתא, ומסתבר להו טעמיה וקבעוה בשמיה. כי הוה למד - בן זכאי הוה קרי ליה, כתלמיד היושב לפני רבו. כי הוה לימד - הוה קרי ליה רבן יוחנן בן זכאי. כי קרי ליה בן זכאי - על שם דמעיקרא, וכי קרי ליה רבן יוחנן בן זכאי - על שם השתא.

12. משנה מסכת חגיגה פרק ב, משנה ב

יוסי בן יעזר אומר שלא לסמוך יוסי בן יוחנן אומר לסמוך יהושע בן פרחיה אומר שלא לסמוך ניתאי הארבלי אומר לסמוך יהודה בן טבאי אומר שלא לסמוך שמעון בן שטח אומר לסמוך שמעיה אומר לסמוך אבטליון אומר שלא לסמוך הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם נכנס שמאי שמאי אומר שלא לסמוך הלל אומר לסמוך הראשונים היו נשיאים ושניים להם אב בית דין:

13. משנה מסכת פסחים פרק א משנה א

אור לארבעה עשר בודקים את החמץ לאור הנר כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה ולמה אמרו שתי שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ בית שמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות:

14. משנה מסכת בבא מציעא פרק ג משנה א

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם למי שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם לבעל הפקדון:

15. משנה מסכת שבועות פרק ת, משנה א

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל נושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמים את האבדה ואת הגניבה:

16. תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת שבועות פרק ח דף לח טור ב/ה"א

שואל לפי שנהנה את הכל משלם את הכל נושא שכר והשוכר לפי שנהנה מקצת ומהנה מקצת נשבע מקצת ומשלם מקצת שומר חנם שאין לו הנייה נשבע ויוצא

17. משנה מסכת קידושין פרק א משנה א

האשה נקנית בשלש דרכים וקונה את עצמה בשתי דרכים נקנית בכסף בשטר ובביאה בכסף בית שמאי אומרים בדינר ובשוה דינר ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה וכמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל היבמה נקנית בביאה וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת היבם: